

praammes of *kniepmes* genoemd kon worden. Uiteindelijk heeft het zich dan weer verder Duitsland in weten te verbreiden dan de heulbank zou lukken.

Een ontwikkeling die even aan onze aandacht is ontsnapt is de invoering van de avegaar of boor, een werktuig dat de vervaardiging van holle klompen zeer heeft vergemakkelijkt. Het betekende een functie-verandering voor de ruimmessen en heulmessen, die dan ook een opvolger kregen in het meer platte *zoolmes* of *teenmes* (vgl. krt. 6 sub F). Zo begon vanuit het zuiden over het inmiddels min of meer geëgaliseerde en door Maasdal-expansies voorbereide gebied de *zoolmes-teenmes*-expansie, die in later jaren op haar beurt tot aan de Lauwerszee zou doorstoten.

Toen paalmes en heulbank al druk bezig waren zich te nestelen in de noordoostelijke randgebieden, bleven de vernieuwingen in het zuiden om zich heen grijpen. De dopbeitel, die eerder in Vlaanderen bekend was geworden onder de naam *putbeitel*, drong langs de Maas op onder de naam *goezie* (krt. 5). Sinds zich op dezelfde wijze als het *zoolmes-teenmes* het hoekige hielmes een eindweegs in het land had verbreid, werd in het zuidoosten, wellicht op basis van het Waalse instrumentarium, een ronde varshaak ontwikkeld, die het hielmes met kracht concurrentie ging aandoen (vgl. krt. 2 sub B en F). Ongeveer in deze tijd moet het ook geweest zijn, dat de woorden *pasbank* en *pasplank* opgang maakten en dat het uit het Frans stammende *koppelen* opgeld deed. Daarmee zijn we echter gekomen bij het eindpunt van de periode dat het zuidwesten een rol speelde. Van nu af aan is het de Meierij die haar grote invloed doet gelden, met uitsluiting van elke andere.

Sprekend over de Meierijse expansie, wil ik nog op een bepaald punt de grote samenhang van dit gebied met Wallonië vaststellen, om zo een extra argument te leveren voor de ontwikkeling zoals we die bezig zijn te schetsen. Het is op het stuk van de verkoopgewoonten, waarover in *Vaktaal* al tamelijk uitvoerig werd verhandeld, dat een duidelijk verband gelegd kan worden tussen beide gebieden. *Ducarme—Gozin* laten zich aldus uit over de gewoonten in Crupet: „Au siècle dernier, les chapelets ou *bottes* étaient de treize paires. Les sabots se débitaient en gros par *cents*. Le cent comprenait huit *bottes*, soit cent quatre paires”. Ook *Delvaux*, *Haucotte* en *Feller* spreken met grote duidelijkheid over het gebruik de klompen samen te binden in risten van 13 paren en 104 paren te laten gelden voor honderd ^{31a}).

^{31a}) Men zie in dit verband een aantal opmerkingen van Chr. Stapelkamp,